

הנחיות פרקליט המדינה	הנחיית פרקליט המדינה מספר 2.34 - מדיניות העמדה לדין בעבירה של נטילה או צריכה של מים, חשמל או גז שלא כדין
	כה' תשרי ה'תשע"ח, 18 אוקטובר 2017

2.34 - מדיניות העמדה לדין בעבירה של נטילה או צריכה של מים, חשמל או גז שלא כדין

מטרת הנחיה זו להתוות את מדיניות ההעמדה לדין בעבירה על סעיף 400 בחוק העונשין, בדגש על שיקולי העניין הציבורי הייחודיים לעבירה זו.

א. המסגרת החוקית

1. סעיף 400 בחוק העונשין, ה'תשל"ז-1977 (להלן: **חוק העונשין**) שכותרתו "נטילת חשמל או מים או גז", קובע:

"מי שבמזיד או במרמה נוטל או צורך חשמל או מים או גז שאינו זכאי להם, או משתמש בהם או גורם להטייתם או לבזבזם, דינו- מאסר שלוש שנים".

ב. חלק כללי

2. משק המים בישראל עבר שינוי מקיף עם חקיקת **חוק תאגידי מים וביוב**, ה'תשס"א-2001, שהעביר את ניהול משק המים מהרשויות המקומיות לתאגידי מים פרטיים. בתחילת שנת 2007 הוקמה רשות המים הממשלתית המאחדת את סמכויות הפיקוח והניהול במשק המים.

3. גניבת מים על ידי משקי בית, בשונה ממקרים אחרים של גניבה, מעוררת קושי ייחודי נוכח העובדה שמדובר במוצר בסיסי החיוני לקיומו בכבוד של כל אדם. פעמים רבות גניבת מים מבוצעת בידי אנשים קשי יום, הסובלים ממצב אישי או סוציו-אקונומי קשה, המתקשים לעמוד בחובת תשלום חשבונות המים השוטפים, ומתפתים לגנוב מרשויות המים. במקרים אלו יש קושי בהעמדה לדין פלילי.

4. קושי דומה קיים גם בגניבת חשמל או גז. יחד עם זאת, בניגוד למקרים של גניבת מים, הרי שגניבת חשמל או גז עלולה לסכן את הציבור, נתון שיש להביא בחשבון בעת שקילת העניין הציבורי בהעמדה לדין, כפי שיפורט להלן.

ג. התוויות מדיניות התביעה

העמדה לדין בעבירה של גניבת מים

5. לאור האמור בחלק הכללי, ניתן לשקול להימנע ממיצוי הדין עם מי שנקלע למצב כלכלי קשה שהוביל אותו לביצוע עבירה כאמור של גניבת מים **מתאגיד מים** (כגון ע"י שיבוש קריאת שעון המים, התחברות פיראטית לאספקת המים, וכד'), הכול כמפורט להלן.

6. במקרים בהם הגניבה בוצעה **מצרכן פרטי** (כגון שכן, בית עסק וכד'), הרי שלצד שקילת מצבו הכלכלי והאישי של החשוד, יש לבחון כמובן גם את הפגיעה במתלונן וכן את השאלה האם החשוד פיצה את המתלונן.

7. ככלל, בהתקיים התנאים המצטברים הבאים, הנטייה תהיה **שלא** להגיש כתב אישום נגד אדם שגנב מים מהרשות הציבורית:

א. **העבירה בוצעה על רקע מצב כלכלי אישי קשה, והוא אשר גרם לחשוד לבצע את העבירה** – בעניין זה יש לבחון האם חומר הראיות אכן מלמד על מצבו הכלכלי של החשוד, על הקשיים עימם התמודד עת נמנע מלשלם עבור המים ועל כך שמצב כלכלי זה הוא שגרם לו לבצע הגניבה;

ב. **החשוד הינו אדם פרטי ומדובר בצריכת מים למשק ביתו הפרטי ולצרכים חיוניים**. לעומת זאת, ככל שהעבירה מבוצעת בידי חברה או תאגיד (לדוגמה: מכון לשטיפת מכוניות או אולם אירועים), או שהיא מתבצעת לצורך הפקת רווח כספי או אחר, הרי שלגניבה היה תמריץ כלכלי מובהק ולפיכך יש עניין בהעמדה לדין; ככל שאדם פרטי גונב מים לצרכי מותרות, יהא זה שיקול בעד העמדה לדין;

ג. **גניבת המים הופסקה עם גילוי העבירה** – ויודגש: הפסקת הגניבה אין משמעה בהכרח תשלום מלוא החוב הכספי שנוצר בעקבות הגניבה. לעניין זה, די בהפסקת הגניבה בפועל ובהגעה להסדר תשלומים עם תאגיד המים;

ד. **כמות המים שנצרכה שלא כדין הינה נמוכה יחסית**. ככל שכמות המים רבה יותר, כך יגבר האינטרס הציבורי שבהעמדה לדין;

ה. החשוד נעדר עבר פלילי רלוונטי ;

ו. נסיבות גניבת המים אינן כרוכות בגרימת נזק לתשתיות תאגיד המים.

8. מטבע הדברים, בכל מקרה יש לשקלל את מכלול נסיבות הענין.

העמדה לדין בעבירה של נטילת חשמל וגז שלא כדין

9. גניבת חשמל או גז עשויה להיות כרוכה בסיכון ציבורי שאינו מתקיים, ככלל, בגניבת מים. יחד עם זאת, גם עבירות אלה של גניבות חשמל או גז מתאפיינות, לעתים, בכך שעבריינים קשי יום מבצעים אותן עקב מצבם הכלכלי הקשה.

10. בהתחשב באמור, בשיקולי העניין הציבורי בהעמדה לדין בעבירות של גניבת חשמל או גז, יש להביא בחשבון את השיקולים המנויים לעיל, בשינויים המחויבים. בנוסף, יש לשקלל את הסיכון שנבע מביצוע העבירה. ככלל, ככל שהסיכון שנבע מביצוע העבירה גבוה יותר, יש בכך כדי להטות את הכף להעמדה לדין.